

Боржецька Н. Л. Поняття «форма закінчення досудового розслідування» / Н. Л. Боржецька // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – №10. – С. 76-81.

УДК 343.13

Наталія Боржецька,

аспірант кафедри правосуддя та кримінально-правових дисциплін

Інституту права ім. І. Малиновського

Національного університету «Острозька академія»

ПОНЯТТЯ «ФОРМА ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ»

У статті визначається сутність поняття «форма закінчення досудового розслідування» через виокремлення та аналіз змісту складових елементів даного кримінального процесуального поняття, до яких автор, зокрема, відносить: 1) умови закінчення досудового розслідування; 2) підстави закінчення досудового розслідування; 3) процесуальну процедуру (порядок) закінчення досудового розслідування; 4) суб'єктів, які здійснюють (приймають участь у здійсненні) завершального етапу досудового розслідування; 5) процесуальний документ, що складається на етапі завершення досудового розслідування, його форму і зміст.

Ключові слова: стадія досудового розслідування, етап завершення досудового розслідування, процесуальна форма, форма закінчення досудового розслідування, складові елементи форми закінчення досудового розслідування, умови закінчення досудового розслідування, підстави закінчення досудового розслідування, процесуальна процедура (порядок) закінчення досудового розслідування, суб'єкти, які здійснюють (приймають участь у здійсненні) завершального етапу досудового розслідування, процесуальний документ.

Чинне кримінальне процесуальне законодавство не містить визначення поняття «форма закінчення досудового розслідування», як не містив його досі жоден

кримінальний процесуальний закон, котрий був джерелом кримінального процесуального права в той чи інший період розвитку української державності.

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) визначає лише термін, який частково окреслює дане поняття: «*досудове розслідування* – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності» (п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України). А окремо законодавчо цей процесуальний інститут урегульований §§ 1, 2 і 3 глави 24 КПК України, яка в його частині так і називається – «закінчення досудового розслідування». При цьому § 1 глави 24 КПК України має назву «форми закінчення досудового розслідування», у ч. 2 ст. 283 якої наведено їх види, а в наступних нормах § 1, 2 і 3 даної глави розкрито зміст форм закінчення досудового розслідування (ст. ст. 284-293 КПК України).

Проте забезпечення виконання завдань кримінального провадження, які передбачені ст. 2 КПК України, неможливе без з'ясування процесуального порядку провадження досудового розслідування. Особливо важливим в даному аспекті є визначення процесуального порядку проведення підсумкового етапу стадії досудового розслідування – *етапу завершення досудового розслідування*, а разом з тим і з'ясування суті поняття «форма закінчення досудового розслідування».

Метою цієї статті є з'ясування сутності поняття форми закінчення досудового розслідування через розкриття змісту його складових елементів.

Слід зазначити, що визначення поняття форми закінчення досудового розслідування відсутнє й в кримінальній процесуальній науці, хоча власне закінченню досудового розслідування і як інституту кримінального процесуального права, і як інституту кримінального процесу присвячували свої наукові праці чимало процесуалістів, зокрема М. В. Жогін, Ф. Н. Фаткуллін, Г. М. Мінковський, Н. А. Якубович, А. Я. Дубінський, Т. В. Каткова, А. Г. Каткова. Питання *процесуальної форми* в кримінальному процесі було предметом дослідження таких

науковців, як М. С. Строгович, М. Л. Якуб, О. Р. Михайленко, Н. Г. Муратова, Ю. О. Іванов, В. В. Сорокіна. В навчальному ж плані вони, в більшому чи меншому обсязі, розглядалися та розглядаються чи не в усіх підручниках з кримінального процесу та кримінального процесуального права.

До розкриття поняття «форма закінчення досудового розслідування» слід підходити із розуміння термінів-понять «форма» і «процесуальна форма».

Значення терміну «форма» полісемічне. Очевидно, що при визначенні даного поняття слід враховувати, з одного боку, сферу знань чи діяльності, у якій цей термін використовується, а з іншого – контекст використання. В аспекті дослідження кримінального процесуального інституту форми закінчення досудового розслідування можна виділити три найбільш поширені значення, що зустрічаються у словниках при тлумаченні поняття «форма»: 1) зовнішній вигляд, прояв; 2) спосіб зовнішнього вираження внутрішньої структури, змісту; 3) правовий режим, встановлений порядок. Зокрема: «форма (лат. forma) – 1) зовнішні обриси, зовнішній вид, контури предмета. 2) зовнішнє вираження якого-небудь змісту. 3) установлений зразок чого-небудь. 4) пристосування для надання чому-небудь визначених обрисів» [1, с. 1435]. В «Сучасному тлумачному словнику української мови» дане поняття пояснюється так: «форма (лат. Forma – зовнішність, устрій) 1. Контури, зовнішні межі предмета, які визначають його зовнішній вигляд. ... 4. Спосіб організації чого-небудь. 5. Спосіб існування певної внутрішньої структури, зовнішнє вираження... 7. Спосіб виявлення будь-якої дії; ... 8. Установлений зразок чого-небудь (заповнення певного документа, звернення тощо)» [2, с. 906]. Якщо ж виходити із тлумачення форми В. І. Далем, це «зовнішній вигляд», «встановлений порядок» [3, с. 887]. В. Яременко і О. Сліпущко пояснюють дане поняття як: «4. Тип, будова, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом. 5. Спосіб існування змісту, його внутрішня структура, організація і зовнішній вираз... 8. Спосіб здійснення, виявлення будь-якої дії. 9. Суворо встановлений порядок у будь-якій справі; Встановлений зразок чого-небудь (заповнення якогось документа, словесного звертання...)» [4, с. 665]. Як визначає М. Бартошек, «forma» – це «зовнішній облік, вид, тип, правовий режим; правова норма, правило, положення...» [5, с. 135].

Один із юридичних словників тлумачить поняття «процесуальні форми» як «встановлені ... законом правила, що регулюють діяльність слідчих, прокурорських і судових органів, а також порядок і послідовність реалізації процесуальних дій» [6, с. 543], а науковці розуміють під процесуальною формою наступне.

М. С. Строгович вважав, що процесуальна форма «є завжди формою здійснення передбачених кримінально-процесуальним законом дій і прийняття передбачених цим законом рішень і разом з тим форма процесуального закріплення цих дій і рішень (протокол, постанова, ухвала, вирок)» [7, с. 17].

Ю. О. Іванов визначає кримінальну процесуальну форму більш широко, а саме як «регламентовані кримінальним процесуальним правом систему і структуру кримінально-процесуальних інститутів та правил, процедуру і послідовність стадій кримінального процесу, умови, способи і строки здійснення процесуальних дій, безпосередньо чи побічно пов'язаних із збиранням та дослідженням доказів на попередньому слідстві і в судовому розгляді, їх закріпленням в правових актах, а також порядок прийняття і оформлення рішень з окремих питань і в справі в цілому» [8, с. 121].

М. Л. Якуб у роботі, спеціально присвяченій питанню процесуальної форми, зазначає, що процесуальна форма (процесуальний порядок) «є правовою формою діяльності суду, органів розслідування і прокурорського нагляду по порушенню кримінальних справ, їх розслідуванню і вирішенню, а також учасників процесу та інших осіб, залучених до справи в тій чи іншій якості, і відносин, пов'язаних з цією діяльністю. Вона являє собою сукупність встановлених процесуальним законом умов, в яких проводиться як ця діяльність в цілому, так і кожна окрема процесуальна дія (чи комплекс таких дій) і приймається кожне рішення в справі і якими визначається зв'язок і послідовність здійснюваних дій і рішень, що приймаються» [9, с. 8].

В цілому погоджуючись із вищенаведеними твердженнями М. Л. Якуба, варто проте зазначити, що процесуальна форма включає в себе не лише умови та послідовність провадження, але й підстави здійснення процесуальних дій і прийняття процесуальних рішень, суб'єктів, які здійснюють (приймають участь у здійсненні) процесуальних дій, форму та зміст процесуального документу.

Традиційно процесуальна форма в кримінальній процесуальній науці розглядалася і розглядається дотепер в контексті аналізу її зовнішньої та внутрішньої сторін (зовнішньої та внутрішньої процесуальної форми).

Зокрема, О. Р. Михайленко стверджує, що «процесуальна форма має як би внутрішню, фіксовану сторону, яку визначають письмові акти у справі, і зовнішню, тобто сам процес провадження процесуальних дій і розгляду кримінальної справи в суді» [10, с. 73]. На противагу О. Р. Михайленку, В. В. Сорокіна, визначаючи внутрішню і зовнішню форми юридичної діяльності, внутрішню форму діяльності розуміє як спосіб організації, внутрішній зв'язок елементів її змісту, і відносить до неї процесуальну («процедурно-організаційну», «процедурно-процесуальну») форми юридичної діяльності» [11, с. 38], а зовнішньою називає «способи існування і зовнішнього вираження її змісту» [11, с. 40], зокрема акти-документи.

Дискусії у розумінні зовнішньої та внутрішньої сторін процесуальної форми (зовнішньої та внутрішньої процесуальної форми) породжені, на нашу думку, складністю визначення в цілому форми та змісту кримінального процесу. На існуванні нерозривного зв'язку форми та змісту в кримінальному процесі наголошує значна кількість вчених. Варто погодитись із твердженням М. С. Строговича про те, що «процесуальна форма – це не щось поверхнєве, зовнішнє, не пов'язане із сутністю, із змістом діяльності слідчих, прокурорських і судових органів. Навпаки, вона представляє собою саме вираження змісту цієї діяльності, організацію її, засіб забезпечення виконання завдань кримінального судочинства» [7, с. 17-18]. Більше того, як стверджує М. Л. Якуб, не лише «в процесуальній формі знаходить своє вираження зміст кримінального процесу» [9, с. 10], але й «процесуальна форма здійснює безпосередній вплив на зміст кримінального судочинства, і останній знаходиться в прямій залежності від тієї чи іншої побудови процесу» [9, с. 10-11]. Н. Г. Муратова, розглядаючи дані категорії у їх діалектичному взаємозв'язку, слушно зауважує: «те, що в одному аспекті є формою, може в іншому аспекті виявитися змістом, який має свої власні форми» [12, с. 22]. Тому й не дивно, що в літературі висловлюються різні, в т.ч. діаметрально протилежні погляди на співвідношення зовнішньої та внутрішньої сторони процесуальної форми (зовнішньої та внутрішньої процесуальної форми).

Поділу процесуальної форми на зовнішню і внутрішню сторони (зовнішню і внутрішню процесуальні форми) характерне більш теоретичне, пізнавальне значення, а тому такий поділ має право на існування. Тоді як з практичної точки зору поняття процесуальної форми, в т.ч. форми закінчення досудового розслідування, варто розглядати через розкриття змісту складових елементів цих кримінальних процесуальних понять. До складових елементів форми закінчення досудового розслідування варто віднести: 1) умови закінчення досудового розслідування; 2) підстави закінчення досудового розслідування; 3) процесуальну процедуру (порядок) закінчення досудового розслідування; 4) суб'єктів, які здійснюють (приймають участь у здійсненні) завершального етапу досудового розслідування; 5) процесуальний документ, що складається на етапі завершення досудового розслідування, його форму і зміст.

1. Умови закінчення досудового розслідування варто поділяти на юридичні та фактичні. Вони залежать від виду передбаченої законом форми закінчення досудового розслідування. Так, у випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру умовами закінчення досудового розслідування є здійснення у даному кримінальному провадженні слідчим, прокурором усіх процесуальних дій та прийняття необхідних процесуальних рішень, включаючи слідчі (розшукові) дії, що є необхідними і достатніми для з'ясування всіх фактичних обставин кримінального правопорушення (суспільно небезпечного діяння) (наприклад, внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, повідомлення про підозру, проведення допиту підозрюваного тощо). У разі закінчення досудового розслідування закриттям кримінального провадження умовами закінчення досудового розслідування є здійснення слідчим, прокурором усіх процесуальних дій та прийняття необхідних процесуальних рішень, включаючи слідчі (розшукові) дії, що є необхідними і достатніми для з'ясування всіх обставин-підстав, передбачених п.п. 1-8 ч. 1, ч. 3 ст. 284 КПК України як підстав закриття кримінального провадження. У випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності умовами закінчення досудового

розслідування є здійснення слідчим, прокурором у даному кримінальному провадженні усіх процесуальних дій та прийняття необхідних процесуальних рішень, включаючи слідчі (розшукові) дії, які є необхідними і достатніми для з'ясування передбачених кримінальним матеріальним законом підстав звільнення від кримінальної відповідальності, та, обов'язково, отримання згоди підозрюваного на таке звільнення.

У передбачених законом випадках (ч. 10 ст. 290, п. п. 3, 4 ч. 1 ст. 303, ст. ст. 304, 306, 307 КПК України) у ході досудового розслідування мають бути прийняті рішення слідчого судді.

Якщо фактичні умови – це виконані слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, то юридичні умови – це передбачені КПК України вимоги щодо здійснення слідчим, прокурором, а у передбачених законом випадках – слідчим суддею певних процесуальних, в т.ч. слідчих (розшукових) дій, від виконання яких даними суб'єктами кримінального провадження ставиться в залежність можливість з'ясування всіх фактичних обставин кримінального правопорушення (суспільно небезпечного діяння), чи з'ясування передбачених п.п. 1-8 ч. 1, ч. 3 ст. 284 КПК України підстав закриття кримінального провадження, або ж з'ясування передбачених кримінальним матеріальним законом підстав звільнення від кримінальної відповідальності та отримання згоди підозрюваного на таке звільнення.

2. Юридичною підставою закінчення досудового розслідування у всіх його формах є передбачене кримінальним процесуальним законом повноваження слідчого, прокурора приймати процесуальні рішення та здійснювати процесуальні дії, якими закінчується досудове розслідування за наявності до того фактичних підстав та юридичних і фактичних умов у певному кримінальному провадженні.

Що ж до фактичних підстав, то ними у випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру є достатність доказів для складання відповідно обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру. Фактичні підстави закінчення досудового розслідування закриттям кримінального

провадження у кожному окремому кримінальному провадженні є різними і при їх визначенні необхідно виходити із норм п.п. 1-8 ч. 1, ч. 3 ст. 284 КПК України, наприклад, достатність доказів для встановлення відсутності події кримінального правопорушення, достатність доказів для встановлення відсутності в діянні складу кримінального правопорушення тощо. У випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності фактичними підставами закінчення досудового розслідування є достатність доказів, що підтверджують наявність передбаченої кримінальним матеріальним законом підстави звільнення від кримінальної відповідальності, та отримання згоди підозрюваного на таке звільнення.

3. Процесуальна процедура закінчення досудового розслідування включає визначений КПК України порядок, послідовність і строки виконання певних процесуальних дій та прийняття рішень.

«Закінчення попереднього розслідування, – підкреслював Г. М. Мінковський, – не може розглядатися як незначна по своїй протяжності у часі і за характером разова слідча дія. Це – цілий комплекс процесуальних дій, важлива складова частина попереднього розслідування, що має серйозне значення для забезпечення правильності і переконливості висновків слідства і відповідним чином регламентована в процесуальному законодавстві» [13, с. 14].

При встановленні наявності підстав та умов закінчення досудового розслідування у певній формі повинна бути виконана відповідна процесуальна процедура закінчення досудового розслідування, а саме: 1) вимоги, передбачені ст. ст. 283, 290-291, 293 КПК України включно від моменту визнання зібраних під час досудового розслідування доказів достатніми для складання обвинувального акта, повідомлення учасникам кримінального провадження про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування і аж до направлення обвинувального акта до суду (у випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду обвинувального акта); 2) вимоги, передбачені ст. ст. 283, 290-293, 503, 511 КПК України включно від моменту визнання зібраних під час досудового розслідування доказів достатніми для складання клопотання про застосування примусових заходів медичного

характеру, повідомлення учасникам кримінального провадження про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування і до направлення клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру до суду (у випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру); 3) вимоги, передбачені ст. ст. 283, 290-293, 497-499 КПК України включно від моменту визнання зібраних під час досудового розслідування доказів достатніми для складання клопотання про застосування примусових заходів виховного характеру, повідомлення учасникам кримінального провадження про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування і до направлення клопотання про застосування примусових заходів виховного характеру до суду (у випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду клопотання про застосування примусових заходів виховного характеру); 4) вимоги, передбачені ст. ст. 283, 285-287 КПК України включно від моменту встановлення підстав для звільнення від кримінальної відповідальності та отримання згоди підозрюваного на таке звільнення і до направлення до суду клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності (у випадку закінчення досудового розслідування направленням до суду клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності); 5) вимоги, передбачені ст. ст. 283, 284 КПК України включно від моменту встановлення передбачених п.п. 1-8 ч. 1, ч. 3 ст. 284 КПК України підстав закриття кримінального провадження і до прийняття слідчим, прокурором постанови про закриття кримінального провадження та надіслання її копії визначеним ст. 284 КПК України учасникам кримінального провадження (у випадку закінчення досудового розслідування закриттям кримінального провадження).

4. Початковий та кінцевий момент етапу завершення досудового розслідування визначають, безумовно, слідчий, прокурор. Проте участь у завершальному етапі досудового розслідування приймають й інші суб'єкти кримінального провадження, зокрема заявник, підозрюваний, його захисник, законний представник, захисник особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, потерпілий, його представник, законний представник,

цивільний позивач, його представник, законний представник, цивільний відповідач, його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження (ст. ст. 284, 290, 293, 303 КПК України). У передбачених законом випадках на етапі завершення досудового розслідування діє слідчий суддя (ч. 10 ст. 290, п. п. 3, 4 ч. 1 ст. 303, ст. ст. 304, 306, 307 КПК України). Тому процесуальна форма закінчення досудового розслідування передбачає її суб'єктів – слідчого, прокурора, а у визначених законом випадках – участь у ній слідчого судді та інших суб'єктів кримінального провадження, бо, і у цьому слід погодитись з Н. Г. Муратовою, «...кримінальний процес як кримінально-процесуальна діяльність складається не лише з процесуальних дій і документів державних органів, але й із процесуальних дій і документів інших учасників процесу...» [12, с. 9].

5. У разі наявності відповідних підстав і умов закінчення досудового розслідування та виконання відповідних процедур закінчення досудового розслідування у всіх випадках включає складання відповідного заключного процесуального акта-документа (постанови про закриття кримінального провадження, обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності), який, в свою чергу, має відповідати установленим законом формі і змісту. Не можна не погодитись в цьому плані з твердженням О. Р. Михайленка про те, що «процесуальні, процедурні акти, належним чином оформлені письмово у вигляді документів, складають якби матеріалізовану частину процедури прийняття рішень і в цілому процесуальної форми, представляють найбільш важливу її сторону» [10, с. 74].

Н. Г. Муратова виділяє зовнішню і внутрішню форми процесуального документа, підкреслюючи, що «зовнішня форма процесуального документа відображає спосіб словесно-документального вираження кримінально-процесуального акта. Вона характеризується, по-перше, текстуальним викладенням (текст документа), по-друге, стилем викладу тексту документа. Внутрішню форму документа складають частини його структури, що розміщуються в суворо логічній послідовності (вступна, описово-мотивувальна і резолютивна), вони не повинні суперечити одна одній» [12, с. 28].

Тому п'ятим елементом процесуальної форми, а відтак і форми закінчення досудового розслідування, є кримінальний процесуальний документ, зокрема зовнішнє його вираження, форма (вид процесуального документу, його реквізити, розміщення структурних елементів) та його зміст (суть процесуального документу).

До п'ятого структурного елементу форми закінчення досудового розслідування входять не лише форма та зміст кінцевого процесуального документа на даній стадії, але й форма та зміст процесуальних документів, які складаються на етапі завершення досудового розслідування і не є остаточними. Вони є проміжними, наприклад, повідомлення про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів (ч. 7 ст. 290 КПК України), повідомлення про завершення досудового розслідування (ч. 1 ст. 290 КПК України), протокол про надання доступу до матеріалів (додаткових матеріалів) досудового розслідування (ст. 104, ч. ч. 9, 11 ст. 290 КПК України), протокол ознайомлення з матеріалами досудового розслідування (ст. 104, ч. 9 ст. 290 КПК України), або допоміжними, наприклад, протокол про роз'яснення підозрюваному права на звільнення від кримінальної відповідальності (п. 2 ч. 3 ст. 42, ст. 104, ч. 2 ст. 285 КПК України), заява підозрюваного з проханням про звільнення його від кримінальної відповідальності (ч. 2 ст. 286 КПК України), чи контрольними, перевірочними, наприклад, довідка про перевірку кримінального провадження (ч. 6 ст. 284 КПК України), ухвала слідчого судді про визначення строку для ознайомлення з матеріалами досудового розслідування (ч. 10 ст. 290 КПК України), ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження (п. п. 3, 4 ч. 1 ст. 303, ст. ст. 304, 306, 307 КПК України) тощо.

Висновки

Таким чином, можна дати наступне, робоче визначення форми закінчення досудового розслідування: це визначена кримінальним процесуальним законом, наповнена правовим змістом процедура (порядок) діяльності (роботи) слідчого, прокурора з участю в окремих процесуальних діях інших суб'єктів кримінального провадження, що здійснюється при наявності для цього фактичних і юридичних умов та підстав і, реалізуючись як заключний етап досудового розслідування,

завершується складанням відповідного кінцевого процесуального акта-документа та переданням у встановлених законом випадках його до суду.

Форма закінчення досудового розслідування встановлюючи підстави, умови, процесуальний порядок (процедуру) діяльності слідчого, прокурора, інших суб'єктів кримінального провадження на етапі його завершення та їх процесуальне закріплення у актах-документах, є частиною кримінальної процесуальної форми, а відтак – важливою кримінальною процесуальною гарантією дотримання прав, свобод та законних інтересів особи і, водночас, гарантією правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Советский энциклопедический словарь / Научно-редакционный совет : А. М. Прохоров (пред.). – М. : «Советская энциклопедия», 1981. – 1600 с. с илл.
2. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2009. – 1008 с.
3. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : Современное написание : В. 4 т. Т. 4. Р – Я. / В. И. Даль. – М.: ООО «Издательство АСТ» : ООО «Издательство Астрель», 2003. – 1144 с.
4. Новий словник української мови. – 3 том П – Я. – Видання друге, виправлене. – Укладачі: Василь Яременко, Оксана Сліпушко. – Київ : Видавництво «Аконіт». – 2003. – 862 с.
5. Бартошек М. Римское право : (Понятия, термины, определения) : Пер. с чешск. / М. Бартошек. – М. : Юрид. лит., 1989. – 448 с.
6. Юридический словарь / Главная редакция С. Н. Братусь, Н. Д. Казанцев, С. Ф. Кечекян, Ф. И. Кожевников, В. Ф. Коток, П. И. Кудрявцев, В. М. Чхиквадзе. – Москва : Государственное издательство юридической литературы, 1953. – 781 с.
7. Строгович М. С. Советский уголовно-процессуальный закон и проблемы его эффективности / М. С. Строгович. – Москва : Издательство «Наука», 1979. – 319 с.
8. Курс советского уголовного процесса: Общая часть / Под ред. А. Д. Бойкова, И. И. Карпеца. – М. : Юрид. лит., 1989. – 640 с.

9. Якуб М. Л. Процессуальная форма в советском уголовном судопроизводстве / М. Л. Якуб. – М. : «Юридическая литература», 1981. – 144 с.

10. Михайленко А. Р. Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан. Научно-практическое издание / А. Р. Михайленко. – К. : Юринком Интер, 1999. – 448 с.

11. Сорокина В. В. Процессуальная форма юридической деятельности в современной России: вопросы теории и практики: дис. Канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / В. В. Сорокина. – Саратов, 2009. – 201 с.

12. Муратова Н. Г. Процессуальные акты органов предварительного расследования. Вопросы теории и практики / Н. Г. Муратова. – Издательство Казанского университета, 1989. – 118 с.

13. Миньковский Г. М. Окончание предварительного расследования и осуществление права обвиняемого на защиту / Г. М. Миньковский. – М. : Государственное издательство юридической литературы, 1957. – 211 с.

The concept of the form of pre-trial investigation completion is defined in the article through distinguishing and making an analysis of the content of the constituents of this criminal procedural concept. The author names such constituents of the concept under research: 1) the conditions of pre-trial investigation completion; 2) the reasons for pre-trial investigation completion; 3) the procedure of pre-trial investigation completion; 4) the subjects who carry out (or take part in) the completion stage of pre-trial investigation; 5) the procedural document drawn up at the completion stage of pre-trial investigation, its form and content.

Key words: pre-trial investigation stage, completion stage of pre-trial investigation, procedural form, form of pre-trial investigation completion, constituents of the form of pre-trial investigation completion, conditions of pre-trial investigation completion, reasons for pre-trial investigation completion, procedure of pre-trial investigation completion, subjects who carry out (or take part in) the completion stage of pre-trial investigation, procedural document.

В статье определяется сущность понятия «форма окончания досудебного расследования» посредством выделения и анализа содержания составных элементов данного уголовного процессуального понятия, к которым автор, в частности, относит: 1) условия окончания досудебного расследования; 2) основания окончания досудебного расследования; 3) процессуальную процедуру (порядок) окончания досудебного расследования; 4) субъектов, которые осуществляют (принимают участие в осуществлении) завершающего этапа досудебного расследования; 5) процессуальный документ, который составляется на этапе завершения досудебного расследования, его форму и содержание.

Ключевые слова: стадия досудебного расследования, этап завершения досудебного расследования, процессуальная форма, форма окончания досудебного расследования, составные элементы формы окончания досудебного расследования, условия окончания досудебного расследования, основания окончания досудебного расследования, процессуальная процедура (порядок) окончания досудебного расследования, субъекты, которые осуществляют (принимают участие в осуществлении) завершающего этапа досудебного расследования, процессуальный документ.